

VOOR

GOD EN VADERLAND.

KORTE BESCHRIJVING VAN HET
- LEVEN EN AFSTERVEN VAN -

GENERAAL C. F. BEYERS

EN

KOMMANDANT JOPIE FOURIE.

Een gedeelte der opbrengst wordt afgestaan aan de
Helpmekaar Verenigingen.

968

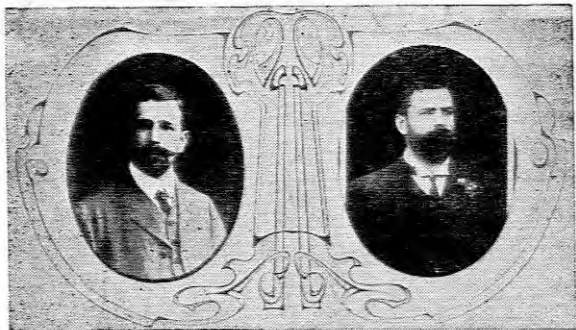
V00

VEDDER, Heinrich, 1876-

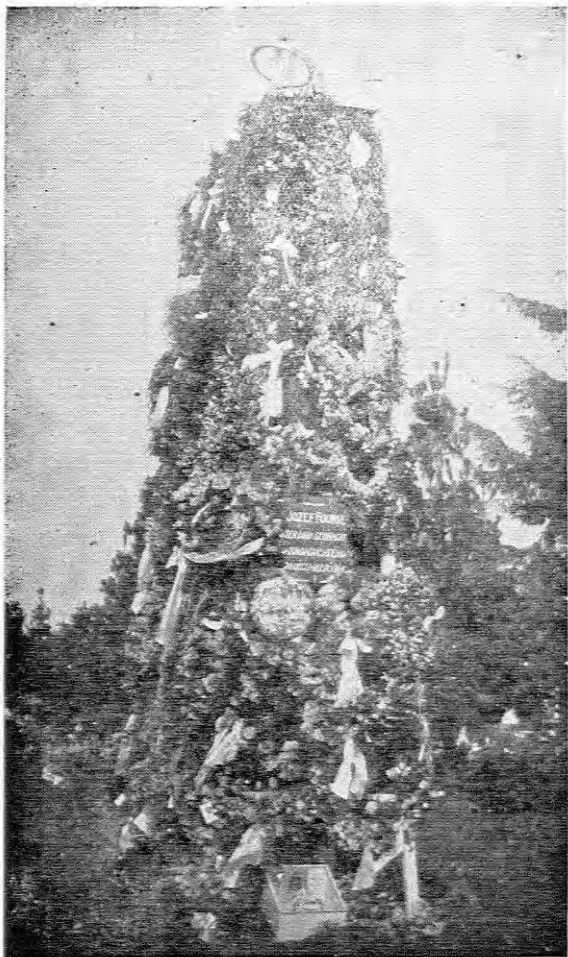
Einführung in die Geschichte Südwest-
afrikas. Windhoek, Meinert (1934)

62/1099 107S. Kte. (gefalt) Taf. 18cm.

Bibliographie: S.104-107.

**VOOR GOD
EN
VADERLAND.**

*Kransen op het graf van wijlen Komdt. JOPIE FOURIE,
op 20 Dec. 15, 1 jaar nadat hij werd doodgeschoten.*

∴ VOOR ∴

GOD EN VADERLAND.

KORTE BESCHRIJVING VAN HET
- LEVEN EN AFSTERVEN VAN -

GENERAAL C. F. BEYERS

EN

KOMMANDANT JOPIE FOURIE.

Uitgave van:

„HET VOLKSBLAD“-BOEKWINKEL,

Postbus 267, Bloemfontein.

WIJLEN GENERAAL
CHRISTIAAN F. BEYERS.

Beyers en De la Rey — twee boezemvrienden — zij kenden elkanders hartsgeheimen. In de donder van de slag, in de heerliken strijd voor vrijheid en recht vonden ze elkander, en wat deze beide Afrikaners tijdens de Boerenoorlog in het Westen en Noorden van Transvaal hebben verricht, is voor altoos vastgelegd in de roemrijke vrijheidsoorlogen onzer stamverwanten.

Twee boezemvrienden! David en Jonathan! Door de dood gescheiden, toen De la Rey, met de kogel in de rug, in Beyers armen de geest gaf. En door de dood weer verenigd, toen de golven der Vaalrivier zich sloten boven Beyers.

De Here bestuurde het zo. Zij zouden niet ang gescheiden blijven. En nu zullen zij altijd met de Here zijn.

Beyers was een man der barmhartigheid. Hoog geacht was hij bij het leger om zijn onmiskkenbare veldheersgaven. Geliefd bij het

volk des Heren als kristen, als armverzorger. Een man van onkreukbare eerlikheid en koninklike trouw: vurig van geest, standvastig, onbewegelik, altijd overvloedig in het werk des Heren, als die wist, dat zijn arbeid niet ijdel zou zijn in de Here . . .

Hij was in alles te goeder trouw, en de vuige lasteraars zullen verstommen bij dit heldengraf. Hij versmaadde de vleespotten van Egypte, toen hij het opperkommando over het Zuid-Afrikaans leger nederlegde, verkiezende liever schade en verdrukking te lijden met het volk, dat de banier had gehesen voor waarheid en recht.

We moeten het standpunt van De Wet en van Beyers goed verstaan, en ons doordringen van de gedachte, dat de reinste beweegredenen hen hebben gedrongen tot de strijd.

Geen ogenblik heeft Beyers gewankeld. In zijn onverschrokken hart brandde een heilig vuur.

Hij zeide: „Hier sta ik; ik kan niet anders; God helpe mij!” Hij verkoos het vochtige graf in de Vaalrivier boven de hoge plaats in het eregestoelte, om een onbesmette conscientie te bewaren. En zo aanvaardde Beyers de meer dan hacheliken strijd, gerust in God.

In Maart 1901 waren daar in het hoge Noorden van Transvaal, in Pietersburg, vele Boerenmen-
sen saamgestroomd op het marktplein. Op de
markttafel stond een kloeke, rijzige gestalte;
en de moeders zeiden tot haar kinderen: „Dit is
neef Chris, die vir ons veg!

Beyers was toen een en dertig jaar. En toen
hij zich tot het volk wendde, werd het in eens
doodstil op het Pietersburg Marktplein. Want
neef Chris zou er een rede houden tot het volk;
hij zou eens vertellen van de heldendaden van
zijn dappere ruiters;

Van Nooitgedacht zou hij vertellen — nog
geen drie maanden geleden.

Koos de la Rey had de kommandanten daar
saamgeroepen, om de Engelsen slag te leveren.
En ze waren allen gekomen, ook Beyers. Maar
Herman Lemmer was weggebleven, omdat enige
dagen geleden de dood hem had opgeroepen
en hij had geantwoord: Present!

Zijn dood was een smartelik verlies geweest
voor de Boeren, doch voor Lemmer enkel,
winst, want hij wist in wien hij geloofde.

Bij Nooitgedacht werden de Engelsen geducht
geslagen, en daarover zou neef Chris nu eens
het een en ander vertellen.

Doch hij had iets anders, iets voortreffelikers

te doen. God de Heere had zijn oog gescherpt, zodat het zag de onuitsprekelijke jammer van dit volk, en Hij had zyn oor gescherpt, zodat het de stervenskreet opving van dit bezwijkende volk.

„Laat ons bidden!” zei de generaal.

Toen werden de hoofden eerbiedig ontbloot; allen vouwden de handen, en hij riep „Ach, dat Gij de hemelen scheurdet! Hoe lang, o Here, hoe lang? Als de wachter op den morgen zo wachten wij op U. In Jezus' naam pleiten wij bij U voor de zaak van ons arm volk. Wij bidden voor onze kinderen, die omkomen in de ellende; voor onze grijsaards, die bezwijken; om die graven, waarvan ons land vol wordt — ach, onze zielen zijn vermoeid van het bloedvergieten, en Gij geeft ons tranenbrood tot spijze! Maakt een einde aan deze oorlog, en dat Uw heilig recht moge zegevieren.”

Zo bad generaal Beyers.

Zijn standpunt in deze wereldkrijg was, dat Zuid-Afrika zich buiten de oorlog moest houden, zolang het niet door Duitsland werd aangevallen. God had tot deze man gezegd: Wandel voor Mijn aangezicht, en wees oprecht!” en hij handelde naar het inzicht, dat hij in deze zaak had.

Hij was een rechtvaardige. En denkend aan de aanvallende oorlog tegen Duitsland, zeide hij: „Zou ik een zo groot kwaad doen, en zondigen tegen God? Het recht zal eindelijk zegevieren; laten wij zorgen, aan de kant van het recht te staan, al kost het ons het leven!”

Drie weken lang werd hij met zijn handvol getrouwen door de Unietroepen dag en nacht vervolgd als het edele hert door de jagers. En al die dagen was hij goedsmoeds, terwijl zijn helder oog zijn Godsvertrouwen weerspiegelde.

Toen — op zekere avond — werd zijn ziel door een diepe neerslachtigheid, die hem anders geheel vreemd was als overstelpt.

„Wat is het?” vroeg Ds. Boshoff, zijn veldprediker.

„Ik voel me gedrukt en ellendig.”

„Zijn er slechte tijdingen gekomen?”

Niet slechter dan gister en eergister; ik kan 't me niet verklaren.”

Neen, hij kon 't niet weten, dat de dood zijn schaduwen reeds vooruitwierp op zijn pad. Zijn levenszon was ter westerkim gedaald — het was de laatste avond zijns levens.

„Komt. mijn vrienden,” zeide hij, „en laten wij het bij onze God zoeken!”

Toen zochten zij het aangezicht des Heren; ook Beyers ging voor in het gebed, en nooit — neen nóóit hadden zijn vrienden zulk een aangrijpend gebed van zijn lippen gehoord. Het was het kind, dat in de duistere nacht de hand des Vaders zoekt. Nu vond het die hand; nu werd het hart weer gerust; en het fluisterde „Abba lieve Vader!”

Toen het gebed was geëindigd, waren de ogen van de bidder vol tranen, maar de diepe neerslachtingheid was geweken. Hij had gedronken uit de eeuwige fonteinen, en zijn ziel was verkwikt geworden.

De volgende morgen, 8 December, werd de nadering van de vijand gerapporteerd. Men sprak af, dat Beyers' burgers de vijand zouden tegenhouden, totdat hun aanvoerder in veiligheid was. Daarna zouden zij zich overgeven. En resoluut als altoos, gaf Beyers zijn paard de sporen, om de overkant, de Transvaalse kant der Vaalrivier te bereiken.

Pieterse, een burger, volgde dat voorbeeld en had reeds de Transvaalse oever bereikt toen hij omziende, niet zonder schrik bemerkte, dat Beyers in nood verkeerde.

Zonder een ogenblik te aarzelen, ging hij onder het dodelik vuur van de vijand terug

in de stroom, om Beyers bij te springen, en was de geliefde aanvoerder reeds dicht genaderd, toen de kogel dit hart doorboorde.

„Hieraan hebben wij de liefde gekend,” zegt de Apostel, „dat Hij Zijn leven voor ons gesteld heeft; en wij zijn schuldig, voor de broeders het leven te stellen.”

Pieterse volbracht dit groot gebod jegens Beyers — ere en hulde aan zijn gedachtenis! En Beyers worstelde met de dood . . .

Zijn handpaard was reeds gedood; nu werd zijn rijpaard getroffen. En uit het zadel schuivend, greep hij de staart van een ander paard. Doch dit paard zwom naar de Vrijstaatse oever, waar zijn vijanden stonden, en daarom liet Beyers los.

Hij kon slecht zwemmen, en de ruitermantel, van water verzadigd, drukte hem bovendien neer.

„Ik kan niet meer!” steunde de held. Hij wierp een laatste stervende blik naar die oevers, naar die geliefde heuvelen, naar dat dierbaar vaderland, waarvoor hij zijn leven zo menigwerf had gewaagd, en toen zonk hij weg, in de heerlijke kracht zijner vijf en veertig jaren, in de grijze golven der Vaalrivier.

Het was voorbij. Hij had gestreden als een

held, ja hij was de leeuw onder helden geweest, en hij stierf als een lam dat ter slachtbank wordt geleid.

Hij was de roem, de trots van zijn volk.

Een man recht door zee. Hij verachtte de Mammon, en deze fiere Afrikaner heeft nooit voor een mens gebogen, omdat hij gewoon was, voor God in het stof te knielen.

Onze harten worden bedroefd en ontroerd, als wij denken aan het droevige einde van deze Afrikaner, maar wij worden toch ook weer getroost door de gedachte, dat nu alles enkel licht en heerlijkheid is voor zijn oog. En met welk een zalige verbazing zal zijn blik hebben rondgewaard aan het gouden strand der eeuwigheid, als hij daar zovele vrienden zag, die met hem hetzelfde dierbaar geloof hadden beleden, en ook gevallen waren in de strijd voor waarheid en recht!

Hij doorwandelde het duistere land van Mesech, waar wij nog vertoeven, en nu is voor hem alles licht en heerlijkheid. En staande bij dit heldengraf, rijst de bede uit ons binnenste: „Mijne ziel sterve den dood des oprechten, en mijn uiterste zij gelijk het zijne!”

WIJLEN
JOSEPH JOHANNES FOURIE.

TERECHTSTELLING EN DOOD.

Nadat de vervolger zijn zaak gesloten had, werd de beschuldigde geroepen, daar hij verlangde iets te zeggen.

De grote donkere figuur van kommandant Fourie rijst van z'n stoel en met hoog opgericht hoofd, volkomen zichzelf meester, met gloed en overtuiging in zijn stem, spreekt hij als volgt, onder ademloze stilte van de talrijke aanwezigen in het hof:—

„Ik wil weergeven waarom ik op de 16de December 'n gewapende macht tegen de Britse troepen in 't veld had. Ik ben 'n geboren Transvaler—geboren onder de Republikeinse vlag. In de laatste oorlog heb ik tegen de Engelse Regering gevochten totdat ik zwaar gewond in het hospitaal werd gebracht. Terwijl ik gevangen was als 'n gewonde heeft 'n Engelse officier mij een blauwe wonde gestoten

met 'n revolver. Dat heeft mij geen lekker gevoel tegenover de Engelse natie doen vormen, maar mijn eigen gevoel heb ik bedwongen, hopende dat de Engelsen met ons zouden samenwerken om 'n voorspoedig Zuid Afrika te kunnen vormen. Deze toestand heeft enige jaren geduurd, en mijn ondervinding is, dat waar de Engelsen 'n kans gekregen hebben om de gevoelens van de Zuid Afrikaners zeer te maken, daar is dat hun plezier geweest. En ik daag enige Engelsman uit, wanneer het hem overkomt, onder 'n andere natie te staan en wanneer zijn gevoelens in enig opzicht worden zeer gemaakt, om te zeggen dat ik een fout heb gemaakt.

Toen er een tijd geleden sprake was van oorlog in Duits Zuidwest was ik een van die personen die er niet over hebben geraasd, doch er toch op tegen was, want ik kon niet inzien waarom onze regering 'n oorlog zou verklaren tegen Duitsland dat ons nooit enig kwaad had gedaan. Ik kon niet inzien waarom onze jonge Afrikaners zouden vechten om de eer van Engeland op te houden; wanneer wij nagaan van de Slachtersnek moord, aan Bloedrivier in Natal en de moord op onze mensen te Pietretief gepleegd door de kaf-

fers onder aanvoering van Engelse officieren, wanneer ik denk aan de 30,000 vrouwen en kinderen die vermoord zijn, zie ik niet in waarom ik Engeland's eer zou ophouden en ik daag enig man uit met de vinger op mij te wijzen en te zeggen: „Je hebt 'n fout gemaakt.”

Ik weet dat de Regering mij beschouwt als 'n Rebel, en teleurgesteld is in mij. Ook ik ben teleurgesteld in de Regering, die ik daar heb gesteld en waarvoor ik mijn bloed heb opgeofferd. Er wordt gesproken van gelijke rechten. Ga maar naar de tronk en krijg een gewone kwitantie voor 'n pijp en zie of er 'n enkel woord Hollands op is. Waar komen die gelijke rechten dan in?”

Komdt. Fourie wil hier dit bewijsstuk aan zijn verdedigers ter hand stellen, maar deze zegt dat hij dit niet mag aanvaarden maar dat 't aan 't Hof moet worden gegeven. Rustig keert Fourie zich om en overhandigt dit aan een der klerken. Dan vervolgt hij met zijn rustige sympathieke stem:

„10 Oktober l.l. was ik naar 'n koncert in 't Opera gebouw gegaan, gegeven ter gedachtenis aan onze geachte President Kruger, op zijn verjaardag. In plaats van muziek te horen en aanspraken over 't leven van President Kruger,

heb ik daar vuile scheldwoorden gehoord en terwijl door 'n dominee 'n openingsgebed werd gedaan is "Rule Britannia" met stokken in onze kelen ingeslagen, en werden de dames met rotte eieren op het platform gegooid. Als dit Britse gelijkheid is, dan wil ik daar niet onder leven, dan is het mij groter eer hier te staan als prisonier dan 'n officier in het Engelse leger."

Komdt. Fourie richt zich tans hoger op en zegt met nadruk: „Wat ik heb gedaan, deed ik met open ogen en uit eigen vrije overtuiging. Ik ben zelfs vandaag nog overtuigd ervan, dat er nog mensen genoeg in het veld zijn om Zuid Afrika te redden."

* * *

Dan wendt Fourie zich om, naar zijn broer die naast hem op 'n stoel zit, en op hem wijzend, zegt hij:

„Wat mijn broer betreft, mijn invloed heeft hem bewogen te doen wat hij heeft gedaan, onder mijn orders en instructies, en ik zou het Hof willen vragen in aanmerking te nemen dat hij jong is. Hij is mijn jongste broer, en hij geloofde in mij. Als er vandaag van die Afrikaners in het Hof zijn die hun hart moes-

ten uitspreken zoals ik dit vandaag moet en zij zijn geen Godlochenaars, kunnen zij geen andere woorden gebruiken dan ik vandaag uitspreek. Ik kan niet vals wezen. Ik heb 't nooit kunnen wezen in mijn leven, en God zal mij bewaren dat ik het ooit word. Mijn daden hebben altijd mijn hart geweest.

Ik ben niet van plan het Hof om genade te vragen. Genade van mijn God, die mij geleid heeft, was genoeg; maar ik vraag net de manschappen die onder mij hebben gediend, genadig te behandelen. Mijn invloed was sterk over hen."

* * *

Na dit te hebben gezegd ging Kommandant Fourie weder rustig zitten.

't Was 'n ogenblik stil in 't Hof.

De sterke indruk verdween niet zo spoedig. En dan trad, op verzoek van Advokaat Van Hees, Kolonel Moorhead naar voren, om getuigenis voor de verdediging af te leggen.

In antwoord op Adv. Van Hees verklaart de kolonel, dat 'n regiment op aktieve dienst is, wanneer bevel wordt gegeven om tezamen te komen. Aldus zijn de mannen van zijn regiment op aktieve dienst geweest op de 26ste Oktober.

In antwoord aan Majoor D. van Velden zegt getuige, dat zodra 'n man kennis krijgt dat hij opgeroepen is, wordt hij geacht op aktieve dienst te zijn.

Advokaat Van Hees wenst de aandacht van 't Hof te vestigen op de kennisgeving van Gen. Botha van de 10de December, en indien 't Hof dit niet wenst te doen, die kennisgeving als getuigenis op te nemen.

De Provoost Geweldige spreekt het Hof niet toe.

Adv. Van Hees wijst op Art. 69 en 97 van de verdedigingswet en Art. 189 van de militaire kode. Zijn betoog is, dat als 't Hof niet overtuigd is dat beklagde op aktieve dienst was, 't Hof geen jurisdictie heeft in deze zaak; doch dat beklagde moet terechtstaan voor 'n civiel hof, krachtens Art. 40. Art. 97 zegt dat als 'n man niet op aktieve dienst was, hij voor 'n civiel hof moet terechtstaan, met de klemtoon op "moet." Waar het een misdaad betreft, daar moet het hof overtuigd zijn, dat de beschuldigde werkelijk op aktieve dienst was of dat het tot zijn kennis is gebracht dat hij tot aktieve dienst was opgeroepen! Volgens Art. 189 van de kode moet een beschuldigde op werkelijk aktieve dienst zijn om voor een veld-

krijgsraad te kunnen terecht staan. Daarom acht spreker Art. 105 van de wet betreffende de krijgsraad niet van toepassing.

Naar aanleiding van de beschuldiging verklaart verdediger dat dit niet hoogverraad is, maar verraad. Spreker zegt, dat niet alleen moet worden verwezen voor de verklaring van het woord verraad, maar ook voor de straffen naar de gewone wet. Hij citeert uit van der Linden, nog altijd 'n gezaghebbend oordeel. De straf kan alleen zijn het zwaaien van 't zwaard boven 't hoofd van de overtreder, met tronkstraf of verbanning. Hier is van verraad, en geen hoogverraad, sprake, en verraad kan zeer zelden met de dood worden gestraft.

Hij is overtuigd dat dit Hof niet de zwaarste straf zal eisen voor de jongste broeder. Hij is onder de invloed van zijn oudere broeder.

Kommandant Fourie heeft om geen genade gevraagd. Hij daagt de mensen uit te bewijzen dat hij niet geleid is door hoge gevoelens. In elk land zullen mensen zijn die de nationale vaderlandsliefde stellen boven alle voorrechten door de overwinnaar hen gegeven. Bij Komdt. Fourie gaat de liefde tot zijn land boven alles.

Spreker houdt een zeer boeiend en gevoelig betoog, en dringt er bij het Hof op aan de

gevoelens van Kommandant Fourie in overweging te nemen met de landsomstandigheden en de kennisgeving van 19 December van generaal Botha, waarin deze niet alleen het publiek, maar ook zijn officieren en troepen, aannaant tot vergeven en vergeten.

Ten slotte hoopt de verdediger, dat het Hof genadiglik zal handelen tegenover de jonge Fourie en de manschappen onder Fourie, en kans zal geven aan de regering om de genadige behandeling, die zij zeker de mensen, die tegen haar waren, zal waarborgen, ook op hen toe te passen.

Het Hof verklaart dan dat het zijn vonnis zal overwegen.

DE PETITIES.

Zaterdag gingen verscheiden petitiees door de stad rond en werden druk getekend, waarin werd gevraagd indien het doodvonnis over de beide Fouries mocht worden uitgesproken, die niet te voltrekken.

Een deputatie werd gevormd om deze petitiees aan de Minister van Verdediging te overhandigen. Deze deputatie bestond uit Ds. Dr. D. F. Malan, Ds. C. Neethling, Ds. H. S. Bosman,

Jan (generaal) Joubert, Dr. A. E. Grünberger en Dr. Gey van Pittius.

Men vernam, dat Gen. Smuts niet meer te Pretoria was, doch op zijn plaats te Irene, en aan Kommissaris Truter werd een permit voor deze deputatie gevraagd om daarheen te mogen uitgaan. De Kommissaris werd natuurlijk medegedeeld van het doel van de tocht en de gevraagde schriftelijke toestemming werd verstrekt.

Toen de deputatie op de plaats van Gen. Smuts kwam werd haar door een der vrouwelijke bedienden meegedeeld, dat de generaal was gaan wandelen en dat men niet wist waar hij was, noch wanneer hij zou terug komen. De deputatie besloot te wachten. Nadat men ongeveer 'n halfuur daar had gezeten, kwam er een motorrijtuig achter het huis aanrijden en 'n ogenblik later ontving de deputatie de mededeling dat de generaal door het Verdedigingsdepartement haastig naar Pretoria was ontboden en dat de auto hem ging zoeken.

De deputatie ging toen naar Pretoria terug. Daar werd besloten, dat Ds. Malan, Ds. H. S. Bosman en Ds. Neethling de petitie aan Gen. Smuts zouden ter hand stellen. Zij slaagden er niet in gehoor te krijgen bij de Minister.

Te 10 uur vernamen zij dat het doodvonnis over Komdt. Fourie uitgesproken, was bekrachtigd. Toen werden de petitie's ter hand gesteld aan Luit. Louis Esselen, die op zich nam ze aan Gen. Smuts te overhandigen. Luitenant Esselen slaagde er in Gen. Smuts door de telefoon te spreken te krijgen. De Minister antwoordde, dat de volgende morgen (Zondag) te 10 uur, de verzoekschriften aan hem zouden kunnen ter hand worden gesteld. De volgende morgen was het al niet meer nodig; het doodvonnis was al voltrokken.

Ook mev. Gen. Piet Joubert en de oude moeder van Komdt. Fourie hebben Zaterdag tevergeefs getracht door Gen. Smuts te worden ontvangen. Zij zijn daarin evenmin geslaagd, hoewel zij amper heel de middag in een moterrijtuig hebben rondgereden.

HOE HIJ STIERF.

Onderstaande is Zondag officieel aan de pers meegedeeld door het Hoofdkwartier van de Verdedigingsmacht te Pretoria:

Kapt. Joseph Johannes Fourie en Luit. Johannes Petrus Fourie, beiden officieren van de Noordelijke Bereden Schutters (13th Mounted Rifles) die met 43 andere rebellen op de plaats

Nooitgedacht (349) Pretoria distrikt, in 't tref-
fen van de 16de dezer werden gevangen ge-
nomen, hebben de 18de en 19de dezer te Pre-
toria voor de algemene Veldkrijgsraad terecht
gestaan, beschuldigd van verraad, zijn schul-
dig bevonden en werden ter dood veroordeeld.
In 't geval van Luit. Fourie deed het hof aan-
beveling voor genade. Het vonnis werd be-
krachtigd, maar Luit. Fourie's vonnis werd
veranderd in vijf jaren tronkstraf met harde
arbeid. De uitspraak van het Hof en de be-
krachtiging werden aan de gevangenen mede-
gedeeld te 9 uur des avonds op 19 dezer. Men
stond Kapt. Fourie toe in de middag zijn fa-
milie betrekkingen te spreken.

Het vonnis werd hedenmorgen de 20ste
dezer, te 5 uur uitgevoerd in de tronk te Pre-
toria. Het eksekutie peleton bestond uit twaalf
man en de dood was ogenblikkelijk. De gods-
dienstleeraar, aangewezen door de veroordeel-
de officier, was van de vorige avond tot het
einde bij hem. De overleden officier is zijn
dood met kalmte en zielskracht ingegaan.

ZIJN LAATSTE UREN.

Naar wij vernemen was Kapitein Fourie Za-
terdagavond te negen uur in zijn cel in het

Klachtenkantoor mededeling gedaan van 't doodvonnis dat over hem was uitgesproken. De beambte met deze kennisgeving belast trof de beklagde slapend aan. Hij werd wakker gemaakt en hem werd toegevoegd: Joseph Fourie, you are to be shot to-morrow morning at day-break (Joseph Fourie, gē zult morgen tegen dagbreek worden geschoten.)

Hem werd toen gevraagd, of hij nog enige beschikkingen had te maken. Hij verzocht o.a. Ds. C. Neethling van Eloffsdal, te mogen zien.

Dr. Davis kwam bij hem en vroeg of hij een slaapmiddel zou toedienen. Fourie weigerde. Hij verklaarde zijn laatste uren te willen doorbrengen met zich voor te bereiden tot de dood.

Te 9-30 kreeg Ds. Neethling bericht dat Kapt. Fourie hem dringend wilde spreken. Daar gekomen verklaarde Fourie ook Ds. Bosman te willen zien. Ds. Bosman kwam onmiddellijk. Kapt. Fourie verzocht de Predikant zijn ouders te willen bekend maken met het vonnis en hun te verzoeken bij hem de nacht in gebed te willen doorworstelen. Het verzoek om zijn broeder, die in een andere cel naast hem zat, bij hem toe te laten werd toegestaan, aanvankelijk voor vijf minuten, later voor tien minu-

ten, en toen er een hogere beambte verscheen werd deze tijd zelfs verlengd tot drie kwartier.

Te twaalf uur werd Kommandant Fourie, in gezelschap van Ds. Neethling, per motorrijtuig naar de plaatselijke tronk overgebracht. Deze tronk is gelegen aan het grote pad van 't hospitaal. De sipier daar, die zich zeer menselijk betoonde, vroeg of Komdt. Fourie nog iets wenste. Fourie vroeg een tafel en papier, omdat hij wilde schrijven. Heel de nacht heeft hij verder schrijvende, biddende en pratende doorgebracht.

Gedurende de nacht praatte hij ook met een der ambtnaren en vertelde hem in 't Engels o.a.: Now I am to die for remaining true to that under which I was born and under which I have always fought. No mercy is extended to me, although I happend to be the boy who went under the white flag to accept the surrender of Jameson and afterwards he was made Sir Starr-Jameson, and I am to be shot.

(Nou moet ik sterven omdat ik trouw ben gebleven aan datgene waaronder ik ben geboren en waarvoor ik altijd heb gevochten. Geen genade wordt mij betoond, hoewel ik toevaligerwijze de jongen was die onder de Witte vlag uitging om de overgave van Dr. Jameson

te aanvaarden, en nu is hij Sir Starr-Jameson terwyl ik wordt doodgeschoten).

Tegen vijf uur hoorden Komdt. Fourie en Ds. Neethling buiten de cel een geraas. Fourie zeide: „Nou is hulle daar.” Maar het bleek niet zo te zijn. Te kwart over vijf eerst klonken orders buiten. Beiden begrepen dat het uur der terechtstelling was aangebroken. Joseph Fourie stond op en bad: „O God geef mij kracht, geef mij moed. Het is wel met mij, help mij tot 't einde toe,” en rustig wachtte hij af. Toen trad de baljuw de cel binnen. Hij vroeg of Komdt. Fourie enige beschikking had te maken. Fourie verzocht zijn lijk te willen overgeven aan zijn familie, zodat hem een behoorlike begrafenis kon worden verstrekt. De ambtenaar wees erop, dat het doodvonnis onder de krijgswet werd voltrokken, maar hij beloofde toch zoveel mogelijk te zullen zorgen dat aan zijn verzoek werd voldaan.

Van Dr. Clarke, de tronk geneesheer, weigerde hij enige medicijn. Alleen, zeide hij, zich tot Ds. Neethling kerende: „Hulle moet mij tog nie in mij gesig skiet nie. Ik het een groot Afrikaner hart: daar is genoeg plek om mij te skiet.”

Ds. Neethling verklaarde toen het tijd werd

om uit te gaan dat hij in de cel zou blijven bidden voor Fourie, maar de Kommandant draaide zich om, keek hem aan en zeide: „Ou vriend, jij is bij mij gewees tot die laaste, sie mij nou ook af, dit sal mij een troos wees”.

Ds. Neethling antwoordde: „Zeker wil ik dat doen, Fourie”. En beiden stapten naast elkander de cel uit. Toen zij aan het achterdeel van de tronk kwamen waar het vonnis zou worden voltrokken, drukte Fourie de Predikant de hand en zei alleen: Tot weerziens. Dan ging hij op de stoel zitten, bond zich de blinddoek voor de ogen en zong met vaste stem:

„Als wij de doodsvallei betreen, laat ons elk aardse vriend alleen.”

* * *

Bij de laatste woorden vielen de schoten en Fourie was niet meer.

Geen ogenblik heeft hij vrees of wankelmoedigheid getoond. Alleen wanneer hij van zijn familie of van zijn volk sprak kwamen de tranen hem in de ogen. Hij is onverschokken, met volkomen vertrouwen op God gestorven.

Zijn familie, die hem in de namiddag had bezocht, heeft hij nadat hem het doodvonnis was bekend gesteld, niet meer gezien maar,

hij heeft allen met vaste hand geschreven, ook zijn vrienden, ook zijn volk.

Een paar Feiten uit zijn Leven.

Joseph Johannes Fourie aanschouwde het eerste levenslicht op de plaats Hartebeestspruit, distrikt Pretoria, op 28 Augustus, 1878, zodat hij kort geleden 36 jaar oud werd.

Opgegroeid in het distrikt, bezocht hij aanvankelijk 'n plaatsschool in Wildebeesthoek, daarna 'n tijdlang de school van de heer Louis te Pretoria, alsook enige andere scholen in de stad, totdat hij in 1893 tezamen met de zoon van Gen. Joubert en enige andere Transvalers naar het Grey Kollege te Bloemfontein gezonden werd. Daar studeerde Jopie gedurende drie jaren ijverig en betoonde zich 'n goede leerling. Met de Jameson-inval keerde hij naar Pretoria terug, en nam deel aan de overgave bij Doornkop. Jan Joubert, Pretorius, Erasmus, Stph. Pretorius, Louis Wessels, Fr. Cronje, Ig. Ferreria, Dr. Reitz en menige andere bekende Afrikaners waren te Bloemfontein zijn kollegegenoten. Ter voortzetting zijner studies ging hij later naar Stellenbosch alwaar hij ook geruime tijd doorbracht.

Te Pretoria teruggekeerd werd hij aangesteld op het kantoor van de Auditeur Generaal en was als ambtenaar in dat departement werkzaam toen de laatste oorlog uitbrak.

Bij het uitbreken van de oorlog werd Fourie benoemd als rapportrijder op de staf van Kommandant Generaal Joubert. Hij maakte in die hoedanigheid de Natalse veldtocht mede en onderscheidde zich in menig gevecht wegens zijn onverschrokkenheid en kalmte. Jong als hij was oefende hij reeds 'n merkwaardige invloed uit op zijn medeburgers en 't was in zijn omgeving spreekwoordelijk geworden dat indien men iemand nodig had om op staande voet gereed te zijn met een aantal mannen voor buitengewone dienst—dag of nacht, in regen of zonneschijn, Jopie Fourie altoos de aangewezen man was.

Na de inname van Pretoria werd hij voor biezondere rapport-dienst toegevoegd aan adv. Ewald Esselen en ging naar het westen, maar keerde spoedig achter Magaliesberg terug, alwaar hij zich weer bij zijn kommando voegde, dat naar 't hoge veld trok. Na die tijd—d.w.z. nadat hij teruggekeerd was bij de kommando's sloot hij zich aan bij zijn oom, Komdt. Willem Pretorius, van wijk Hogeveld, Heidelberg.

In 'n scherp treffen noord van Pretoria, werd hij in 't been gewond en gevangen genomen. De operatie die daarop volgde, eigenlijk twee of drie operaties—in het hospitaal, wordt door degene die hem intiem gekend hebben, beschreven als van bijzondere pijnlike aard. Hij liep na die tijd halfkreupel.

Op 't sportveld was Jopie jaren-lang bekend als een der staatmakers van Pretoria's eerste span, en 'n „forward” voetballer zoals er weinigen waren.

Na de vestiging der Unie Krijgsmacht sloot hij zich daarbij aan en werd Kapitein van 't 13de Regiment.

Hij was gehuwd met mej. Engelmohr.

GESCHIEDENIS 10 OKTOBER.

In zijn toespraak tot 't Hof wordt gewag gemaakt van een gebeurtenis op 10 Okt., de verjaardag van wijlen President Kruger, die tot hiertoe onbekend is gebleven. De pers werd n.l. de volgende Zondag van overheidswege verzocht er geen verslag van openbaar te maken. En ofschoon de Engelse pers sedert goedgedacht heeft dit verzoek te verontachtzamen, zal er hier ook tans nog niets van gezegd worden—behalve dit.

Joseph Fourie en de heer Oswald Teichmann 'n buurman en vriend, bevonden zich toeval- liggerwijze tezamen in de stad op de 10de en waren voornemens diezelfde avond weer terug te keren naar hun plaatsen, toen 't weer opstak en zij besloten liever over te blijven tot de volgende morgen. Daarna—doch bewust van het feit dat 't de verjaardag was van President Kruger,—vernamen zij dat deze gelegenheid ouder gewoonte herdacht zou worden in het Opera gebouw en besloten beiden erheen te gaan. Fourie was echter gekleed in rijbroek en baatje, en besloot dus 'n zitplaats te zoeken waar zijn eigen onvoorbereidheid voor deze overigens deftige gelegenheid, niet zou worden opgemerkt. Op die wijze kwam hij tezamen met enige andere vrienden terecht in de „gallerij” van 't Operagebouw, en alzo temidden van 'n groot aantal lieden die opgekomen waren met 't doel om de avond in de war te sturen.

Toen men, bij 't optreden van 'n zangkoor op 't platvorm, van hieruit allerlei straatliedjes begon te zingen, stond Joseph Fourie op: en Engels sprekende, maande hij de aanwezigen aan op kalme en zeer bezadigde wijze om ontzag voor de gelegenheid te hebben die hier

door Afrikaners herdacht werd. Als men niet begerig was genl. Beyers te horen spreken, —aldus sprak hij— laat men dan eenvoudig de plaats verlaten. Nog nooit zijn Afrikaners uit hun pad gegaan om door stuitelijke demonstraties 'n feest onzer mede-ingezetenen van engelse herkomst te verstoren, nooit zouden zij dat doen. Laat dit nu ook niet van hun kant gebeuren!

Enkele der aanwezigen van engelse zijde, dit zij tot hun eer vermeld, stonden daarna op, en beaamde wat Fourie gezegd had, en maanden de anderen met ernst en nadruk aan om zich toch als „gentlemen” te gedragen.

't Heeft niet gebaat! Er was 'n element aanwezig dat blijkbaar gekomen was met geen ander oogmerk dan om de avond in de war te sturen, en 't duurde niet lang of men was daartoe al op weg.

Meer behoeven we voor 't tegenwoordige niet te zeggen.

De volgende morgen, Zondag, reed Joseph uit naar Gezina en betuigde daar aan 'n vriend, dat 't gebeurde van de vorige avond hem duidelijk getoond had hoe sommige mensen er maar steeds op uit waren en er altoos op uit zouden zijn, om de Afrikaner te vertrappen;

en zeide hij; „al wat ik al voor jaren vergeet het, al wat ik ernstig probeer het om te vergeet en te vergeef, alles woel mij vandaag weer opnieuw in die bloed; ik ga buitekantoe!”

De rest is bekend. Vanaf die avond in 't Opera gebouw was Joseph Fourie geworden..... een rebel!

ZIJN BRIEVEN.

Getrouwe Afrikaner vrienden en vriendinnen, bij de tijd dat gij dit schrijven ontvangt dan is Jopie bij zijn Hemelse Vader. Om vijf uur vertrek ik van hier op de reis naar de eeuwigheid met de getrouwe leidsman en vriend Jezus. Ik heb u allen veel te bedanken voor de boom die geplant is en met mijn bloed benat wordt, 't zal opgroeien tot een grote boom en het zal heerlike vruchten voortbrengen. Wees getrouw aan uw volk, aan uw tradities, aan uw Godsdienst en aan uw God. De Here zal u leiden en u de weg wijzen waarheen gij moet gaan. Schrijf op mijn grafsteen deze woorden:

VOOR GOD EN VADERLAND.

Ik ben nog jong en mijn leven is zoet. Maar dank God, Hij heeft mij los gemaakt. Ik heb niets dat mij hindert, geen haat, geen liefde. God zal voor mijn geliefden zorgen. God komt de wraak toe. Getrouwe vrienden en vriendinnen wees overtuigd dat ik uw sympathie en gebeden waardeer. Het spijt mij dat ik u allen niet de hand kan drukken maar God heeft het anders gewild en Hij heeft mij kracht gegeven om mij aan Zijn wil te onderwerpen. Dit zijn mijn laatste letters die ik schrijven zal en mijn vermaning is: „Wees getrouw tot de dood.” Wees getrouw aan uw tradities, aan uw volk, aan uw taal. God zij met u allen tot wij wederzien.

JOPIE.

Het volgende werd door Jopie Fourie in de Pretoria Gevangenis geschreven, vooraan in een Bijbel, waarom hij zijn echtgenote verzocht had, daar zijn eigen zak Bijbel hem ontnomen was.

20 Dec. 1914.

Joseph Johannes Fourie, ter dood gebracht, omdat hij voor God en Vaderland streed.

Dierbare vrouw, moeder, vader. broeders en

zusters. Laat u dit tot troost zijn. De Here roept mij, mijn tijd die Hij mij op deze wereld geschonken heeft, is voorbij. Treurt niet over mij. Mijn dood is voor een edele zaak! Vertrouwt op de Here en Hij zal u troost en uitkomst geven. Die op God vertrouwt heeft zeker op geen zand gebouwd. Geliefde betrekkingen troost u in de Heere. Hij is genadig en barmhartig.

Pretoria Gevangenis,
Kwart over drie v.m. 20 Dec. 1914.

Dierbare Ouders!
Dierbare Vrouw!

God geve u vrede in uwe harten. Hij trooste u in uwe beproevingen. Ik ga van u weg, de Here is mijn Leidsman, door 't donkere dal des doods. Ach! treurt niet! leest Psalm 121 tot troost voor u allen.

God is goed en machtig! De Here sterke uw geloof. Ach geliefden ik voel zo bekomert om Hannes in die donkere dagen. Bidt voor hem! Geef mij groete aan Kotie, Fons, Anna, Chris, Eda, Kowie en Betha, aan Oupa aan al de getrouwe familie.

Zeg hen dat God is mijn Leidsman. Mijn

doel was heilig. Als ik iets gedaan had op deze aarde dat niet goed is, God vergeve het mij. Hij heeft mijn hand gevat. Hij leidde mij in zeer stille wateren, Psalm 23.

Dierbare Susie: Vertrouw op de Here! Hij zal u troosten. Mijn dierbare echtgenote, denkt altijd aan mij als uw Jopie van ouds. Vergeef maar al die oude zwakheidjes en werp uw lot op de Heer. Hij kan helpen, Hij alleen.

Dit is nu halfvier en tegen 'dagbreek vertrek ik van hier, dus nog één uur. Ach! Ds. Neethling is mij zulk een troost. Mijn dierbare Vrouw, gaat woon bij Pa en Ma. vertroost hen, wees hen een dochter, helpt hen op hun oude dag! God zij met u tot wij wederzien. Groete met liefde van

JOPIE FOURIE.

Deze laatste woorden werden door Joseph Johannes Fourie geschreven enige minuten voor het doodvonnis op hem voltrokken werd, in een zakboekje, „Van Ganser Harte,” door Ds. Andrew Murray.

20-12-14.

Joseph Johannes Fourie, Kommandant van het

Afrikaanse Volk. Martelaar voor Recht, Waarheid en Vrijheid, voor God en Vaderland.

Dierbare Vrouwtje: Jopie gaat u voor naar onze Vader. Daar zijn vele wonigen. Troost u eraan, dat God mijn ziel gered heeft van de hel. Deze oorlog was een redding voor mij. Dierbare Schat! Vergeef mij als ik u soms onrecht behandeld heb. Ik heb er veel berouw om gehad. God zij met u tot wij wederzien.

JOPIE.

Heer Jezus; Geef mijn dierbare vrouw kracht om deze beproeving te dragen. Geef haar Uwe troost, opdat wij elkander, in Uwe hemel weder kunnen ontmoeten, Amen.

Groete aan alle vrienden en familieleden. Ouders, Zusters, Broeders, Zwager en kindertjes van Jopie Fourie.

Aan mijn dierbare vrouw, Susanna Fourie, van haar ou Jopie.

Vertrouw op de Heer, van ganser harte! Kust de kastijdende hand des Heren.—Amen. God zij met u tot wij wederzien geliefde! Troost u eraan, dat Jezus is mijn Leidsman Hij gaat mij vandaag vergezellen naar Zijn

Vaderhuis: Tien mannen zijn net voorbij om mij af te zien naar Gods Huis.

Dag geliefde, ik ga naar huis.

JOPIE.

Mijn laatste wil is, dat mijn dierbare echtgenote alles erf dat ik heb! Vader en Moeder! Zie uw dochter!

Groete van JOPIE.

Pretoria Gevangenis,
3 uur 's morgens,
20-12-'14.

Geschoten 20 Dec. 1914, te 5 uur 's morgens,
in de Pretoria Gevangenis.

Aan Dr. Gey van Pittius, Adv. van Hees
en Prok. Freddie Kleyn.

Getrouwe Vrienden,

Bij de tijd dat gij dit leest dan is JOPIE verhuisd naar zijn HEMELSE VADER.

Ik wacht op mijn slachters, maar niettemin ik heb JEZUS gevonden. Hij zal mij leiden door het dal der schaduwen des doods. Hartelijk dank voor U welwillendheid om mijn

leven te redden, alhoewel het mislukt is. Hij zal het Afrikaanse Volk redden.

Ach Broeders, vertrouw op de Here en houdt de idealen en tradities van ons volk omhoog. Laat mijn bloed toch niet tevergeefs verspild zijn. Ach, doet toch Uw best, Afrikaners voor mijn broeder HANNES.

Rouw niet over mij. Schrijft op mijn grafsteen „Voor God en voor Vaderland”.

Groete aan alle oprechte Afrikaners van Uw getrouwe landgenoot en Vriend,

JOPIE FOURIE,
Komdt. der Republikeins gezinden.

Pretoria Gevangenis,
Zondagmorgen, 1 uur.

Aan de WelEd. Gestr. Heer,
Ere Generaal van de Britse Troepen,
Minister van Brits Zuid Afrika,
Kommandant van het Afrikaner Volk.

Ik wil U om vergiffenis vragen als ik tegen U gezondigd heb. Ik ga weg en..... Oom Louis gij zendt mij.

Ik hoop gij gevoelt nu lekker om al de

smarten dat gij mijn familie aangedaan hebt.
Groete aan Generaal Smuts.

Ik wens U beide 'n lang leven toe; Ja zo lang, dat gij het einde kunt beleven van de boom die gij nu plant, en als de vruchten zoet zijn, ervan kunnen proeven.

God redde Uw ziel en make Uw hart week voor Uw Volk.

Uw getrouwe Soldaat,

JOPIE FOURIE.

Mijn enig motief was voor „God en Vaderland”. Als gij andere gevoelens hebt, maak het dan spoedig aan Uw Volk bekend.

God vergeve U, Gij waart mijn ideaal als Afrikaner, maar ik ben in U teleurgesteld.

Wij zullen weer elkander ontmoeten.

JOPIE FOURIE.

De Terechtstelling van Jopie Fourie.

Toch was 't een moord—Een dwaasheid was
[zijn daad,
Hij had het recht niet, voor zijn eigen wil
Gewapend in 't veld te gaan, de Staat
Die hij erkende en de eens gestelde spil
Waar die omdraaide: de gekozen Raad
Van zijn regering—niet door eenheidsgril
Maar door het Volk gekozen—kwaad met kwaad
Naar eigen drift te gelden. 't Wreed geschil,
Met burgerbloed betaald, kwam daardoor juist
Hemself ten laste: in schijn van rechtsverweer
Doodde de Macht hem die hij dorst weerstaan
Toch is het een moord. 'En als in andere sfeer
Smuts opziet, menend dat hem Scheepers kruist
Heft die 't gelaat en ziet Fourie hem aan.

Groot Afrikaner hart met plaats genoeg
Ook voor een kogel: door dat ene woord
Leeft ge in de herinnering van de mensheid voort;
Een held, die min dan dood de ontluistring droeg
Van 't fier gelaat, en als genade vroeg:

Schiet daarin niet—De felle kogel boort
Tot de hartkamer en hij valt. De moord
Door wet gewijd, gebeurde. 't Trefschot joeg
Zijn bloed de wangen uit, maar wangen in
Het bloed van andren. Botha bloost en Smuts,
En elk die schijnrecht boven waar recht houdt,
Scherp recht voor meer dan menselijke zin.
Schaamte verteert hen. De innerlike bluts
Denkt hun geweten, en hun hart wordt koud.

Door ALBERT VERWEY.